

MUS - rapportage 2011

Meetnet Urbane Soorten

Den Haag en omstreken

Samensteller: Tom Loorij

MUS-project 2011

In 2010 werd een grote actie gehouden onder de Haagse vogelaars om hen te enthousiasmeren deel te nemen aan het MUS-project (Meetnet Urbane Soorten) dat SOVON in 2007 had gelanceerd. Maar liefst 25 reageerden hierop, zodat dit samen met de 10 tellers die al voor 2010 in de Haagse regio actief waren voor MUS, het aantal getelde postcodegebieden op 35 (van de 87) bracht. Het project sloeg zo aan dat vrijwel alle tellers uit 2010 ook in 2011 weer van de partij waren. Daarnaast werd bij de start van het telseizoen in 2011 een nieuwe wervingsactie georganiseerd hetgeen het aantal getelde postcodegebieden verder verhoogde. In onderstaand artikel worden de resultaten over 2011 beschreven en waar mogelijk met die uit 2010 vergeleken. Voor het doel en werkwijze van het MUS-project wordt verwezen naar het soortgelijke artikel over 2010 in het Inventarisatierapport van 2010 en de website van SOVON.

Door: Tom Loorij, coördinator SOVON Haagse regio

Respons en tellers

Vrijwel alle 35 tellers uit 2010 hebben ook in 2011 weer meegedaan. Slechts twee haakten af, waarvan er één slechts tijdelijk. Daarnaast werden er voor 2011 niet minder dan 12 nieuwe tellers gerekruteerd, wat het aantal getelde postcodegebieden maar liefst op 45 bracht! En omdat Den Haag en randgemeenten 87 postcodegebieden heeft, betekent dat in 2011 zelfs meer dan de helft hiervan is geteld. Een geweldige prestatie. Alle deelnemers worden dan ook van harte dank gezegd voor hun medewerking. Vooral in Rijswijk en in enkele niet of slecht bezette stadsdelen van Den Haag konden nieuwe tellers geworven worden zodat de tellingen ook evenwichtiger over de gemeenten en stadsdelen zijn verdeeld. Fijn is daarbij voor het eerst een postcode in het stadsdeel Laak, dat in 2010 in zijn geheel niet geteld werd. Ook in de stadsdelen Escamp en Scheveningen en in Rijswijk, zwak bezet in 2010, zijn er nu in elk twee postcodegebieden bij gekomen, zodat ze nu goed bezet zijn. Voorburg mag zich erop beroemen dat zelfs alle vijf postcodes geteld worden. MUS levert dus hier een integraal beeld op!

Toch zijn en blijven enkele postcodegebieden zwak vertegenwoordigd. Vooral in Morgenstond, het Transvaalkwartier, Oostbroek en Rustenburg wordt nauwelijks geteld; typische stadswijken met weinig groen waar helaas ook weinig vogelaars wonen. Wie neemt de handschoen op? Ook hebben enkele tellers om uiteenlopende redenen gezegd dat het in 2011 helaas hun laatste telling is geweest. Voor 2012 is

dus wederom enige versterking nodig. In totaal was de dekking in 2011 52% tegen 40% in 2010. De meeste tellers hebben alle drie de telronden kunnen doen; slechts één de eerste niet, 5 de tweede niet en 6 de derde niet. Dat laatste kwam m.n. door de slechte weersomstandigheden in de betrokken telperiode. De eerste twee telperiodes is het weekend duidelijk favoriet met resp. 62 en 53% van de tellingen op zaterdag of zondag maar, evenals het landelijk beeld, werd er in de derde periode ook op maandagavond veel geteld (23% van de tellingen) en minder in het weekend (30%). De meeste tellers (18) hebben op alle 12 telpunten geteld, zeven op 8 punten, zeven op 9 punten, acht op 10 punten en vijf op 11 telpunten. Voor een goede vergelijking van de aantallen is hiervoor gecorrigeerd.

Er is een hele leuke mix van ervaren en minder ervaren tellers ontstaan: van allebei 14 en de andere 18 hebben een gemiddelde telervaring. Met het gehoor van de hoge tonen is het volgens de tellers zelf wel goed gesteld: bijna 75% (33 personen) gaf op een uitstekend gehoor te bezitten. Over de gehele Haagse regio genomen is het geen probleem als er wat tellers met minder ervaring en een slechter gehoor bij zitten. Zeker als er een langere reeks van jaren geteld wordt, blijven trends goed zichtbaar. Wel moet bij vergelijking van postcodegebieden onderling hiermee rekening worden gehouden.

Vermeldenswaard is ook dat van alle 44 tellers (één teller neemt twee postcodes voor zijn rekening) maar liefst 34% vrouw is. Daarmee wordt de lijn doorgetrokken van het hoge percentage vrouwen bij

de actieve tellers in de Haagse Vogelbescherming (38%).

Van de 44 tellers zijn er verder 3 bestuurslid, 10

waarvan het aantal stijgend is. Exoten als Halsbandparkiet, Nijlgans en vooral Canadese gans nemen ook steeds verder in aantal toe.

Kauw, Merel en Koolmees waren de enige drie

soorten die in alle 45 postcodegebieden werden gezien, Houtduif en Ekster werden slechts in één gebied gemist. Canadese gans, Grauwe gans, Kievit, Kokmeeuw en Huismus schaarden zich alleen onder de soorten waarvan er meer dan 50 exemplaren werden gezien vanwege hun voorkomen in grote groepen, maar werden slechts in een relatief (zeer) beperkt aantal postcodegebieden opgemerkt.

Tabel 1. Respons deelname MUS-project - 2011

	Aantal PC-gebieden			% deelname	
	totaal	MUS2011	MUS2010		
Den Haag	61	31	24	51	39
Centrum	11	7	5	64	45
Escamp	13	5	3	38	23
Haagse Hout	7	6	5	86	71
Laak	5	1	0	20	0
Leidschenveen-Ypenburg	7	3	3	43	43
Loosduinen	5	3	3	60	60
Scheveningen	7	3	1	43	14
Segbroek	6	3	4	50	67
Wassenaar	5	2	2	40	40
Leidschendam	7	3	3	43	43
Voorburg	5	5	4	100	80
Rijswijk	9	4	2	44	22
Haagse regio totaal	87	45	35	52	40

Opmerking: t.o.v. 2010 is in 2011 één postodegebied van Escamp naar Centrum overgebracht; daarom wijken de cijfers van 2010 iets af t.o.v. het vorige verslag

vogelwachter actief in andere telgebieden en 25 andere leden; ten slotte zijn er zes tellers die (nog) geen lid van de Haagse Vogelbescherming zijn.

Resultaten

In totaal werden er ruim 15.500 vogels waargenomen. In de eerste telronde werden de meeste exemplaren gezien (9.546), in de tweede 8.890 en in de derde slechts 8.506. Er werden 87 verschillende soorten geturfd, waarvan 12 soorten met slechts één exemplaar. Hieronder een Wulp, een Lepelaar, een Goudvink en een Slechtvalk. Er werden 4 soorten minder gezien dan in 2010. Zo ontbraken enkele (late) doortrekkers dit keer zoals Blijfster, Kramsvogel, Grote Gele Kwikstaart, Sijs en Keep. Ook Boomvalk, Fluitier en Kneu werden niet gezien in 2011. Behalve de Lepelaar en de Goudvink werden in 2011 als nieuw onder andere een Kleine Plevier en een Kleine Bonte Specht gezien. De Kauw was evenals in 2010, met stip de meest getelde soort met 1.897 exemplaren. Hij werd gevolgd door de Halsbandparkiet (1.308), de Houtduif (1.196) en de Gierzwaluw (1.144). Daarmee zijn dit tevens de enige vier soorten met meer dan 1.000 exemplaren. Ten opzichte van 2010 zakte de merel weg uit de top-vijf naar de 7de plaats. Zijn plaats werd ingenomen door de Zilvermeeuw,

Resultaten per wijk

In tabel 2a staan de resultaten

per wijk en in 2b is een vergelijking gemaakt met 2010 van die wijken die in beide jaren zijn geteld. Hierbij zij opgemerkt dat het aantal soorten in 2010 in tabel 2b in een aantal wijken is gecorrigeerd t.o.v. de vermelde uitkomsten in het verslag over 2010 omdat toen het totaal soorten over alle jaren tot en met 2010 is genomen (in een negental wijken werd al voor 2010 geteld). In de regel betekent dit een forse bijstelling naar beneden; de conclusies over welke wijken het soortenrijkst zijn blijven echter overeind.

Zowel het aantal soorten als het totaal aantal exemplaren blijkt van wijk tot wijk sterk te variëren. De drie belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- de mate van verstedelijking en het aantal telpunten in groene gebieden;
- de toevallige aanwezigheid van grote groepen van dezelfde soort;
- de ervaring van de tellers.

Op alle drie deze oorzaken zal hieronder worden ingegaan.

Wat betreft de mate van verstedelijking kan worden opgemerkt dat Den Haag (en ook de randgemeenten) gezegend is met een flink aantal aaneengesloten grote groengebieden. Bij een willekeurig random gekozen aantal van 12 telpunten is de kans groot dat sommige daarvan

in een groengebied terecht komen. Het aantal per postcodegebied waarin dit het geval is, is als maat genomen voor een onderverdeling in drie typen: a: wijken zonder een enkel telpunt in het groen; sterk verstedelijkt (41)

b: wijken met enkele telpunten in het groen (29)

c: wijken met veel telpunten in het groen (17)

Het blijkt dan meteen dat in 2011 (en in nog sterkere mate in 2010) de eerste groep van wijken in MUS ondervetegenwoordigd is en de andere twee iets oververtegenwoordigd. Dit komt enerzijds omdat in de sterk verstedelijkte wijken weinig (ervaren) vogelaars wonen die hun eigen postcodegebied kunnen tellen en anderzijds omdat tellen in wat meer groen gewoon leuker is.

In 2011 zijn van de drie groepen respectievelijk 19, 16 en 10 postcodegebieden geteld.

In de sterk verstedelijkte gebieden werden op twee na nergens meer dan 30 soorten geteld en bevonden zich op één na alle wijken met minder dan 20 soorten. In wijken met veel groen werden echter in zes van deze wijken 30 of meer soorten geteld en in drie zelfs meer dan 40. Het aantal getelde exemplaren bedroeg in verstedelijkte wijken in de regel minder dan 400. Aan de andere kant waren 9 van de 12 wijken met meer dan 400 exemplaren juist wijken met weinig of veel groen.

De invloed van een grote groep van één soort is erg groot; in de Stationsbuurt werd een groep van 331 halsbandparkieten gezien die bijna de helft van het totaal uitmaakte; hetzelfde geldt voor de groep van 304 kauwen in de Rijswijkse wijk Te Werve. Van de 9 wijken waarin meer dan 500 vogels werden gezien, waren er zes waardoor dit kwam omdat er een groep van meer dan 100 individuen van dezelfde soort werd gezien. In de andere drie betrof dit enkele groepen van bijna 100 stuks.

De invloed van de ervaring van de teller is beoordeeld aan de hand van de eigen opgave van de deelnemers bij de algemene vragen op het telformulier. Omdat de meeste deelnemers bij ondergetekende bekend zijn kon dit worden vergeleken met de eigen subjectieve kennis. In alle gevallen bleek deze ervaring goed te kloppen. Het blijkt dat in postcodegebieden met minder dan 300 exemplaren (21 stuks) er 3 tellers met veel ervaring, 10 met gemiddelde ervaring en 8 met weinig ervaring waren. De 11 gebieden waarin meer dan 400 exemplaren werden geteld hadden 7 tellers met

veel en 4 tellers met een gemiddelde ervaring. Tellers met weinig ervaring kwamen nergens tot meer dan 400 exemplaren. Slechts één teller met weinig ervaring kwam tot meer dan 30 soorten. Van de 14 tellers met veel ervaring zagen er liefst 10 meer dan 30 soorten en drie zelfs meer dan 40 soorten.

De Kauw, in totaal de meest getelde soort, werd ook in 14 van de 45 wijken het meest gezien; vooral in stadsdeel Haagse Hout en in Leidschendam was hij in vrijwel elke wijk koploper. De Gierzwaluw deed het best in 7 wijken, vooral in Scheveningen en Segbroek. In de echte centrumwijken moet hij echter de Stadsduif voor laten gaan als meest getelde soort (3 keer). De Houtduif kwam in 5 wijken als meest getelde soort uit de bus; opvallend is dat deze vijf wijken helemaal verspreid in de Haagse regio liggen.

Tabel 2a. Aantal vogels en meest getelde soort per wijk - 2011

	Aantal soorten	Aantal exemplaren	Meest getelde soort naam	aantal
DEN HAAG				
Centrum				
Centrum-zuid	15	343	Stadsduif	195
Stationsbuurt	27	687	Halsbandparkiet	331
Schilderswijk-zuid	28	366	Spreeuw	50
Zeeheldenkwartier oost	26	261	Halsbandparkiet	101
Zeeheldenkwartier west	15	186	Stadsduif	45
Archipelbuurt	34	353	Kauw	55
Escamp				
Bouwlust oost	39	435	Canadese Gans	48
Bouwlust west	22	204	Wilde Eend	31
Morgenstond west	24	274	Houtduif	46
Leyenburg west	28	268	Zilvermeeuw	50
Wateringse Veld	30	287	Kleine Mantelmeeuw	30
Haagse Hout				
Mariahoeve noord	27	423	Kauw	153
Mariahoeve midden	31	306	Kauw	68
Bezuidenhout oost	23	177	Koolmees	21
Marlot	23	131	Kauw	23
Benoordenhout	23	240	Kauw	44
Duttendel	18	156	Zilvermeeuw	19
Laak				
Laakkwartier oost	27	340	Houtduif	60
Leidschenveen-Ypenburg				
Leidschenveen	27	261	Canadese Gans	55
Leidschenveen Lanen	27	169	Koolmees	20
Ypenburg-noord	49	527	Kauw	80
Loosduinen				
Houtwijk	34	551	Houtduif	54
Kijkduin	31	234	Gierzwaluw	31
Bohemien	32	351	Kauw	60
Scheveningen				
Duinoord	36	588	Gierzwaluw	143
Statenkwartier	12	105	Gierzwaluw	20
Belgisch Park	32	323	Kauw	76
Segbroek				
Regentessekwartier	21	609	Gierzwaluw	87
Bomenbuurt	43	584	Houtduif	108
Vogelwijk	50	578	Gierzwaluw	86
WASSENAAR				
Deyleroord	23	473	Halsbandparkiet	200
Kerkehout	28	240	Kievit	67
LEIDSCHENDAM				
De Zijde	31	279	Kauw	45
Raadhuiskwartier	26	246	Kauw	49
De Rietvink	29	218	Kauw	27
VOORBURG				
Voorburg oost	39	298	Kauw	47
Essesteijn/Damsigt	37	348	Merel	52
Voorburg-noord/t Loo	41	464	Kauw	66
Voorburg oud	28	288	Gierzwaluw	58
Voorburg west	27	204	Merel	34
RIJSWIJK ZH				
Cromwijk/Leeuwendaal	33	392	Gierzwaluw	70
Te Werve	20	691	Kauw	304
De Put e.o.	26	321	Wilde Eend	71
Steenvoorde zuidwest	45	300	Houtduif	42

Uit tabel 2b blijkt dat het aantal soorten en getelde exemplaren in vergelijkbare postcodegebieden kan variëren, maar niet al te sterk. De uitzonderingen bij het totaal aantal exemplaren zijn allemaal verklaarbaar door een eenmalige waarneming van een grote groep van dezelfde soort.

Tabel 2b. Aantal soorten en exemplaren per wijk - 2011

	Aantal soorten 2010	Aantal soorten 2011	Aantal exemplaren 2010	Aantal exemplaren 2011
DEN HAAG				
Centrum				
Centrum-zuid	15	17	271	516
Stationsbuurt	26	27	283	687
Schilderswijk-zuid	23	28	292	366
Zeeheldenkwartier west	17	15	223	186
Archipelbuurt	31	34	316	353
Escamp				
Bouwlust oost	34	39	384	435
Morgenstond west	20	24	256	274
Wateringse Veld	42	30	272	287
Haagse Hout				
Mariahoeve noord	24	27	235	423
Mariahoeve midden	26	31	327	306
Marlot	30	23	143	131
Benoordenhout	20	23	219	240
Duttendel	11	18	104	156
Leidschenveen-Ypenburg				
Leidschenveen	31	27	208	261
Leidschenveen Lanen	36	27	214	169
Ypenburg-noord	49	49	462	527
Loosduinen				
Houtwijk	35	34	369	551
Kijkduin	29	31	237	234
Bohemien	30	32	454	351
Scheveningen				
Duinoord	37	36	553	588
Segbroek				
Regentessekwartier	20	21	513	609
Bomenbuurt	50	43	838	584
Vogelwijk	54	50	753	578
WASSENAAR				
Deyleroord	31	23	671	473
LEIDSCHENDAM				
De Zijde	32	31	205	279
Raadhuiskwartier	27	26	314	246
De Rietvink	32	29	250	218
VOORBURG				
Voorburg oost	40	39	302	298
Essesteijn/Damsigt	42	37	454	348
Voorburg-noord/t Loo	35	41	286	464
Voorburg oud	23	28	305	288
RIJSWIJK ZH				
Cromwijk/Leeuwendaal	40	33	520	392
Steenvoorde zuidwest	43	45	262	300

Resultaten per telronde

Zoals al opgemerkt zijn de meeste exemplaren (9.546) gezien in de eerste telronde, gevolgd door de tweede. De minste in de derde ronde (8.506). Deels heeft dit te maken met het feit dat in de tweede en derde ronde in minder postcodegebieden geteld is. Verder is er bij de derde avondtelling bij alle kleine zangvogels minder activiteit zodat ze minder worden opgemerkt. Deze soorten scoren qua aantal zonder uitzondering in die ronde veel lager. Wel is het een feit dat in de eerste telronde extreem veel koolmezen

werden geregistreerd, 601 tegen slechts 375 in de tweede ronde. Ook zilvermeeuwen hadden in de eerste ronde hun top. Soorten met een vroege piek in de zangactiviteit als Tjiftjaf en Heggenmus werden ook het meest gezien/gehooard in de eerste ronde. Zomergasten als Boerenwaluw, Kleine Karekiet, Tuinfluiter, Grasmus en Nachtegaal bereikten hun piek juist in de tweede telronde. Veruit de meeste Canadese ganzen (201) werden ook in die periode gezien. Wellicht dat er dan veel paren met kleine pulli rondzwemmen. Hetzelfde geldt voor de Huismus die dan zijn jongen van het eerste broedsel al vliegvlug heeft.

Het grootst aantal soorten werd in de tweede ronde gezien: 75 soorten. In de eerste ronde waren dat er 71 en in de derde 66. De Kauw was in alle drie rondes de meest getelde soort. Samen met de Houtduif, Halsbandparkiet en Merel vormde hij in alle drie telronden de top-vijf. In de eerste ronde kwam de Zilvermeeuw daar nog bij, in de tweede de Stadsduif en in de derde. vanzelfsprekend, de Gierzwaluw, want daar ging het in deze derde (avond)telling toch voornamelijk om.

Resultaten per soortgroep

De uitkomsten zijn verder nog onderverdeeld in acht groepen van vogelsoorten die voor het MUS-project in de Haagse regio het meest relevant zijn. Hieronder nog een paar conclusies over deze groepen en enkele afzonderlijke soorten. In de tabellen 3a, 4a, 4b, 4c, 4d, 5a, en 5b zijn de gegevens van 2011 vermeld, in de tabellen 3b, 5c en 6 is waar mogelijk een vergelijking gemaakt met 2010.

a. watervogels

Watervogels treffen wij vanzelfsprekend aan in stadsdelen die veel waterpartijen bevatten. Verhoudingsgewijs worden derhalve in Escamp, de VINEX-locaties in Leidschenveen en op Ypenburg en in Loosduinen de meeste gezien. Ook in Rijswijk in het postcodegebied "De Put" met de waterpartij van die naam, zijn veel watervogels geteld. In erg stedelijke wijken met relatief weinig water als Centrum, Segbroek en het Laakkwartier zijn juist uiterst weinig watervogels geteld. Veruit de meest getelde watervogel is de wilde eend (727), op ruime afstand gevolgd door de meerkoet (381) en de nijlgans (338). Alle drie soorten werden in

Tabel 3a. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort - 2011

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Aantal postcodes	Telronde			Maximum aantal
		1	2	3	
Kauw	45	1169	1177	1134	1897
Halsbandparkiet	41	754	663	590	1308
Houtduif	44	675	796	727	1196
Gierzwaluw	35	13	302	1105	1144
Zilvermeeuw	43	785	470	507	949
Stadsduif	33	646	533	338	903
Merel	45	680	615	589	867
Wilde Eend	40	418	429	515	727
Kleine Mantelmeeuw	34	445	324	463	680
Koolmees	45	601	375	157	675
Zwarte Kraai	41	297	309	223	459
Ekster	44	268	290	248	415
Meerkoet	41	232	225	292	381
Nijlgans	39	225	236	157	338
Pimpelmees	34	267	187	78	312
Canadese Gans	19	64	201	88	293
Spreeuw	38	114	126	111	254
Winterkoning	34	222	184	53	249
Huismus	18	122	189	76	220
Tjiftjaf	32	181	109	66	195
Heggenmus	35	131	74	42	149
Kokmeeuw	15	24	32	113	138
Roodborst	33	99	69	33	123
Zwartkop	29	82	91	36	122
Waterhoen	27	69	54	72	110
Turkse Tortel	22	66	68	51	110
Vink	22	51	62	17	94
Scholekster	29	50	48	49	91
Blauwe Reiger	28	38	68	47	91
Zanglijster	24	50	45	37	78
Gai	24	49	47	26	74
Kievit	4	3	2	72	74
Knobbelzwaan	12	30	50	36	72
Grote Bonte Specht	19	49	34	37	70
Groenling	26	33	55	27	70
Soepeend	12	39	28	43	60
Boomkruiper	17	38	39	18	56
Grauwe Gans	5	22	27	28	50
Putter	14	35	20	20	48
Kuifeend	10	29	21	14	47
Staartmees	10	20	18	21	41
Fuut	14	26	17	23	37
Fitis	16	24	18	12	36
Aalscholver	6	10	12	23	29
Holenduif	8	6	11	13	22
Ooievaar	8	1	18	6	21
Kleine Karkiet	7	11	11	18	21
Boerenzwaluw	3	8	12	7	20
Visdief	6	4	7	8	17
Tuinfluit	5	2	14	4	15
Groene Specht	10	11	7	2	14
Nachtegaal	2	4	9	0	12
Grasmus	6	1	12	0	12
Fazant	5	6	6	4	10

Tabel 3b. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort - 2011

(alleen soorten waarvan in totaal meer dan 10 stuks zijn waargenomen)

		Deel postcodes waarin waargenomen		Deel van het totaal aantal exemplaren		Aantal exemplaren per postcode	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
		%	%	%	%	%	%
1	Kauw	100,0	100,0	12,6	12,2	43,7	42,2
2	Halsbandparkiet	97,1	91,1	7,1	8,4	25,4	31,9
3	Houtduif	94,3	97,8	9,3	7,7	34,2	27,2
4	Gierzwaluw	85,7	77,8	7,9	7,3	32,1	32,7
5	Zilvermeeuw	91,4	95,6	5,5	6,1	20,8	22,1
6	Stadsduif	65,7	73,3	3,9	5,8	20,4	27,4
7	Merel	100,0	100,0	6,3	5,6	21,9	19,3
8	Wilde Eend	91,4	88,9	4,4	4,7	16,9	18,2
9	Kleine Mantelmeeuw	68,6	75,6	3,0	4,4	15,1	20,0
10	Koolmees	97,1	100,0	5,3	4,3	19,1	15,0
11	Zwarte Kraai	94,3	91,1	3,5	2,9	12,9	11,2
12	Ekster	100,0	97,8	2,8	2,7	9,9	9,4
13	Meerkoet	88,6	91,1	2,6	2,4	10,3	9,3
14	Nijlgans	80,0	86,7	1,9	2,2	8,1	8,7
15	Pimpelmees	94,3	75,6	2,0	2,0	7,5	9,2
16	Canadese Gans	37,1	42,2	1,3	1,9	12,0	15,4
17	Spreeuw	71,4	84,4	1,2	1,6	5,9	6,7
18	Winterkoning	82,9	75,6	1,9	1,6	7,9	7,3
19	Huismus	42,9	40,0	1,5	1,4	12,0	12,2
20	Tjiftjaf	77,1	71,1	1,3	1,2	5,9	6,1
21	Heggenmus	80,0	77,8	1,2	1,0	5,3	4,3
22	Kokmeeuw	42,9	33,3	1,0	0,9	8,1	9,2
23	Roodborst	74,3	73,3	0,9	0,8	4,3	3,7
24	Zwartkop	62,9	64,4	0,7	0,8	4,1	4,2
25	Waterhoen	65,7	60,0	0,9	0,7	4,6	4,1
26	Turkse Tortel	51,4	48,9	0,6	0,7	4,1	5,0
27	Vink	51,4	48,9	0,4	0,6	3,0	4,3
28	Scholekster	71,4	64,4	0,8	0,6	3,9	3,1
29	Blauwe Reiger	65,7	62,2	0,6	0,6	3,3	3,3
30	Zanglijster	62,9	53,3	0,7	0,5	3,9	3,3
31	Gai	74,3	53,3	0,5	0,5	2,2	3,1
32	Kievit	11,4	8,9	0,1	0,5	3,8	18,5
33	Knobbelzwaan	34,3	26,7	0,5	0,5	5,3	6,0
34	Grote Bonte Specht	60,0	42,2	0,5	0,4	2,8	3,7
35	Groenling	37,1	57,8	0,4	0,4	3,9	2,7
36	Soepeend	25,7	26,7	0,3	0,4	4,6	5,0
37	Boomkruiper	45,7	37,8	0,4	0,4	3,0	3,3
38	Grauwe Gans	11,4	11,1	0,2	0,3	7,5	10,0
39	Putter	42,9	31,1	0,4	0,3	3,5	3,4
40	Kuifeend	11,4	22,2	0,2	0,3	5,3	4,7
41	Staartmees	31,4	22,2	0,4	0,3	4,7	4,1
42	Fuut	34,3	31,1	0,3	0,2	2,9	2,6
43	Fitis	34,3	35,6	0,3	0,2	2,6	2,3
44	Aalscholver	34,3	13,3	0,2	0,2	1,9	4,8
45	Holenduif	20,0	17,8	0,1	0,1	1,6	2,8
46	Ooievaar	11,4	17,8	0,1	0,1	3,8	2,6
47	Kleine Karkiet	14,3	15,6	0,1	0,1	2,0	3,0
48	Boerenzwaluw	20,0	6,7	0,1	0,1	1,9	6,7
49	Visdief	22,9	13,3	0,2	0,1	2,8	2,8
50	Tuinfluit	17,1	11,1	0,0	0,1	1,0	3,0
51	Groene Specht	14,3	22,2	0,1	0,1	1,8	1,4
52	Nachtegaal	8,6	4,4	0,2	0,1	7,0	6,0
53	Grasmus	2,9	13,3	0,0	0,1	1,0	2,0
54	Fazant	14,3	11,1	0,1	0,1	2,0	2,0

85% of meer van alle postcodegebieden gezien. De Canadese gans staat op de vierde plaats met 293 exemplaren. Deze wordt vooral in grotere groepen gezien en is slechts in 19 gebieden gezien. Zijn aantal is ten opzichte van 2010 sterk toegenomen; hetzelfde geldt voor de Nijlgans. Ook andere exoten als Brandgans (7 tegen één in 2010), Indische gans, Carolinaeend en Muskuseend werden waargenomen. Inheemse soorten als Fuut en Meerkoet scoorden juist lager dan in 2010.

b. zangvogels

Het overgrote deel van de zangvogels bestond uit Merels (867) en Koolmezen (675), op verre afstand gevolgd door Pimpelmees (312) en Winterkoning (249). Leidschendam en Voorburg zijn rijk aan zangvogels, evenals de Haagse wijken Kijkduin, Bomenbuurt en Vogelwijk. In de overige wijken van Den Haag, Wassenaar en Rijswijk werden minder zangvogels gezien. De meeste zangvogels hebben ten opzichte van 2010 een veer moeten laten; Heggenmus en Zanglijster gingen het meest in aantal achteruit. Daarentegen namen zaadeters als Vink en Groenling juist flink in aantal toe. Ook het aantal Zwartkoppen dat gesignaleerd werd, steeg.

c. kraaiachtigen

Dit betreft maar vier soorten: Kauw, Zwarte Kraai, Ekster en Gaai. De Kauw is veruit de meest algemene soort met 1.897 exemplaren die in alle postcodegebieden werd gezien. Van de Zwarte Kraai werden iets meer exemplaren gezien dan de Ekster, maar wel in iets minder gebieden. Wassenaar scoort bovengemiddeld wat betreft het aantal kraaiachtigen, met name door de waarneming van een grote groep kauwen. Ook in Mariahoeve in het stadsdeel Haagse Hout werden relatief veel kraaiachtigen gezien, evenals in de wijk Belgisch Park. In de echte verstedelijkte centrumwijken (o.a. Centrum-zuid, Stationsbuurt, Zeeheldenkwartier, Regentessekwartier en Laakkwartier) werden weinig kraaiachtigen (lees: Kauwen) gezien. Ten opzichte van 2010 nam de Zwarte Kraai wat in aantal af en de Gaai juist in aantal toe.

d. meeuwen

De Haagse regio en met name Den Haag zelf wordt een echt meeuwenbolwerk. De Zilvermeeuw is nog wel de meest getelde soort met 949 exemplaren,

maar de Kleine Mantelmeeuw is met een sterke opmars bezig en had al 680 exemplaren. Deze soorten nemen al respectievelijk de vijfde en negende plaats in wat betreft het totaal aantal waargenomen exemplaren. De Zilvermeeuw werd in 43 en de Kleine Mantelmeeuw in 34 wijken vastgesteld. Concentraties van meeuwen bevinden zich vooral in centrumwijken en het Regentessekwartier; zilvermeeuwen bovendien in het Benoordenhout, Morgenstond, Leyenburg en Te Werve in Rijswijk, kleine mantelmeeuwen daarnaast ook in Bouwlust-oost. In beide postcodegebieden in Wassenaar en Leidschendam werden minder meeuwen geteld. Kokmeeuwen worden voornamelijk in grotere groepen gezien maar op een beperkt aantal plaatsen. De soort staat 22ste op de ranglijst met 149 stuks in 15 gebieden. Ze werden vooral in Ypenburg, Leidschenveen en Voorburg gezien, maar minder in Den Haag zelf.

e. duiven

Den Haag is een typische houtduivenstad. Voor het stedelijk gebied ligt de populatie zeer hoog: met 1.196 staat hij derde op de ranglijst van meest getelde soorten en is hij in op één na alle postcodegebieden gezien. Daarmee wint hij het ruim van de stadsduif waarvan er 903 werden geteld in slechts 33 wijken. Veruit de meeste stadsduiven worden in de echte centrumwijken, het Regentessekwartier, het Zeeheldenkwartier en de Stationsbuurt gezien. In Voorburg en Rijswijk waren er concentraties in wijken waarin een duiventil staat zoals in Voorburg Noord en Te Werve. Veel houtduiven werden geturfd in de Bomenbuurt (108), Laakkwartier-oost (60) en Houtwijk (54). In het Benoordenhout vliegen ook veel houtduiven rond. In Wassenaar worden daarentegen relatief weinig houtduiven gezien. Er werden 110 Turkse Tortels gezien, verspreid over 22 wijken. Hierbij valt op dat maar liefst 16 hiervan zijn gelegen in de buurgemeenten van Den Haag en in de VINEX-locaties in de periferie zoals Leidschenveen, Ypenburg en het Wateringse Veld. De meeste per wijk werden echter gezien in twee groene wijken in Den Haag zelf, de Vogelwijk en Houtwijk.

Tabel 4a. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied - 2011

(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Den Haag										
	Centrum							Segbroek			Laak
	Centrum	Centrum-zuid	Stationsbuurt	Schilderswijk-zuid	Zeeheldenkwartier oos	Zeeheldenkwartier wes	Archipelbuurt	Regentessekwartier	Bomenbuurt	Vogelwijk	Laakkwartier oost
Fuut	-	-	-	3	-	-	1	-	-	4	-
Aalscholver	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	-	-	-	-	1	-	1	2	1	2	3
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	-	-	-	5	2	-	-	1	5	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13
Canadese Gans	-	-	-	-	-	-	41	-	6	2	2
Nijlgans	2	3	1	6	6	3	4	2	4	20	3
Wilde Eend	-	9	-	9	15	2	8	-	16	17	13
Soepeend	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	10	-	-	-	-	2	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	-	-	-	12	-	-	-	-	2	3	1
Meerkoet	2	2	1	9	10	-	4	-	12	7	11
Scholekster	-	-	-	-	-	-	-	2	6	3	4
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	2	-	-	-	-	-	3	-	-	5	-
Kleine Mantelmeeuw	5	126	46	-	6	-	8	86	15	13	29
Zilvermeeuw	53	45	16	42	14	20	24	71	12	3	27
Visdief	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Stadsduif	195	155	103	18	21	45	-	57	5	6	-
Holenduif	-	-	-	6	-	-	-	-	-	1	-
Houtduif	11	21	28	18	9	17	28	56	108	39	60
Turkse Tortel	-	-	-	6	-	-	-	-	6	11	-
Halsbandparkiet	3	68	331	18	101	15	37	35	23	18	20
Gierzwaluw	-	23	52	20	10	27	21	87	66	86	44
Groene Specht	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Grote Bonte Specht	-	-	-	-	-	-	3	-	12	12	-
Boerenwaluw	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	-	-	3	5	-	-	8	-	14	23	1
Heggenmus	1	-	11	8	1	3	1	5	10	6	-
Roodborst	-	-	1	5	-	-	3	-	13	16	1
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Merei	4	6	10	20	14	5	21	26	36	36	12
Zanglijster	-	-	-	5	-	-	4	-	10	17	-
Kleine Karekiet	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	-
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Tuinfluit	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-
Zwartkop	-	-	1	-	-	-	4	-	12	14	1
Tjiftjaf	-	-	3	9	2	-	3	-	14	15	1
Fitis	-	-	-	-	-	-	1	-	3	3	-
Staartmees	-	-	-	6	-	-	-	-	5	5	-
Pimpelmees	-	12	9	9	2	-	7	24	27	14	6
Koolmees	2	9	10	9	5	11	16	36	29	30	16
Boomkruiper	-	-	-	-	1	-	1	-	6	11	2
Gaai	-	-	2	-	-	-	5	6	6	7	1
Ekster	1	9	7	12	2	5	13	6	15	14	8
Kauw	26	11	7	11	7	30	55	32	52	49	24
Zwarte Kraai	26	12	11	18	7	-	16	14	14	18	10
Spreeuw	7	3	13	50	1	2	1	2	1	1	2
Huismus	-	5	12	27	-	-	-	60	-	-	25
Vink	-	-	-	3	-	-	-	-	4	6	-
Groenling	-	-	2	-	2	-	-	-	8	12	-
Putter	-	-	1	-	-	-	-	3	2	6	-

Tabel 4b. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied - 2011
(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Den Haag									Wassenaar			
	Loosduinen			Escamp				Leidscheveen / Ypenburg		Deyeroord	Kerkehout		
	Houtwijk	Kijkduin	Bohemien	Bouwlust-oost	Bouwlust west	Morgenstond-west	Leyenburg west	Wateringse Veld	Leidscheveen			Leidscheveen Lanen	Ypenburg-noord
Fuut	6	-	-	-	-	-	-	4	1	-	6	-	1
Aalscholver	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Blauwe Reiger	-	1	3	2	4	4	1	9	1	-	1	-	-
Ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	14	-	3	-	-	-	-	5	11	-	4	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	10	-	21	48	-	9	1	8	55	-	5	-	-
Nijlgans	30	1	18	28	19	23	4	2	-	-	7	-	-
Wilde Eend	51	2	12	25	31	15	12	20	29	3	17	-	-
Soepeend	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	9	-	-
Kuifeend	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	-
Waterhoen	22	-	5	4	4	2	1	4	1	3	1	-	-
Meerkoet	26	6	11	13	13	21	4	22	8	4	11	-	-
Scholekster	3	2	5	12	2	4	1	2	7	6	5	-	-
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	67
Kokmeeuw	-	-	2	1	-	4	-	1	13	9	10	-	-
Kleine Mantelmeeuw	21	4	-	39	5	24	21	30	13	-	12	-	-
Zilvermeeuw	32	30	21	25	16	42	50	4	3	11	16	-	-
Visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-
Stadsduif	7	22	3	12	17	19	6	-	-	13	-	-	-
Holenduif	-	-	-	3	1	-	1	-	4	-	-	-	-
Houtduif	54	-	26	26	10	46	19	18	4	6	18	-	-
Turkse Tortel	10	-	-	4	-	-	-	1	3	5	2	-	-
Halsbandparkiet	11	-	6	21	-	6	27	5	1	4	30	-	-
Gierzwaluw	39	31	39	2	-	3	45	11	-	-	2	-	-
Groene Specht	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Grote Bonte Specht	1	1	2	1	-	-	1	1	-	-	4	-	-
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Winterkoning	12	4	18	7	1	1	3	8	-	-	10	-	-
Heggenmus	4	2	2	4	1	-	1	11	-	2	6	-	-
Roodborst	6	1	2	3	-	1	1	1	-	4	2	-	-
Nachttegaal	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	26	19	26	23	10	10	12	12	8	2	25	-	-
Zanglijster	3	-	2	2	1	-	1	-	-	-	1	-	-
Kleine Karekiet	-	4	-	-	-	-	-	1	1	-	4	-	-
Grasmus	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tuinfluit	-	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	8	-	3	3	1	1	2	2	-	-	1	-	-
Tjiftjaf	6	4	6	7	-	-	3	6	-	2	5	-	-
Fitis	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	4	-	-
Startmees	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Pimpelmees	13	-	5	10	-	1	-	7	3	12	22	-	-
Koolmees	20	13	17	11	4	2	7	12	24	20	19	-	-
Boomkruiper	-	4	-	8	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Gaai	8	1	2	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Ekster	22	13	12	8	13	10	5	3	13	14	7	-	-
Kauw	33	7	60	28	29	8	31	19	7	11	80	-	-
Zwarte Kraai	15	17	11	29	7	17	6	29	8	10	14	-	-
Spreeuw	23	1	8	4	14	-	1	5	27	4	4	-	-
Huisms	-	2	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-
Vink	-	13	-	-	-	-	-	2	-	4	-	-	-
Groenling	-	-	-	1	-	-	-	6	-	-	5	-	-
Putter	-	-	3	3	-	-	-	6	-	3	5	-	-

Tabel 4c. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied - 2011
(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Den Haag									Wassenaar			
	Haagse Hout						Scheveningen			Deyeroord	Kerkehout		
	Mariahoeve-noord	Mariahoeve-midden	Bezuidenhout oost	Marlot	Benoordenhout	Duttendel	Duinoord	Statenkwartier	Belgisch Park				
Fuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1
Aalscholver	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	6	4	-	1	-	-	-	2	-	-	3	-	1
Ooievaar	2	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	-	2	3	16	-	-	-	4	-	7	-	-	-
Nijlgans	5	2	-	11	2	6	21	-	4	-	13	-	-
Wilde Eend	48	16	16	11	2	-	51	-	8	29	4	-	-
Soepeend	-	-	-	-	-	17	4	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	11	2	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	17	7	1	4	6	2	10	-	2	7	3	-	-
Scholekster	5	2	-	-	1	-	4	-	1	1	1	-	-
Kievit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	6	16	15	-	2	-	16	9	8	-	-	-	-
Zilvermeeuw	9	17	11	3	30	19	26	13	36	12	-	-	-
Visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stadsduif	3	8	6	-	14	8	44	3	9	-	-	-	-
Holenduif	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Houtduif	14	34	13	7	35	7	34	15	13	21	16	-	-
Turkse Tortel	-	-	-	-	2	-	-	-	-	3	4	-	-
Halsbandparkiet	35	10	9	1	14	-	27	-	12	200	4	-	-
Gierzwaluw	-	-	15	7	20	16	143	20	15	-	-	-	-
Groene Specht	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-
Grote Bonte Specht	6	-	1	3	-	1	7	-	1	1	1	-	-
Boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Winterkoning	2	8	8	4	11	-	10	1	9	7	7	-	-
Heggenmus	3	3	-	1	-	-	6	-	1	1	3	-	-
Roodborst	3	5	5	-	1	6	5	-	9	-	5	-	-
Nachttegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	29	18	11	8	24	12	18	12	11	36	12	-	-
Zanglijster	3	2	-	-	1	2	4	-	3	-	1	-	-
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuinfluit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkop	-	6	-	1	1	-	11	-	2	-	4	-	-
Tjiftjaf	-	8	5	-	-	-	11	8	10	4	8	-	-
Fitis	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Startmees	-	2	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	5	8	5	-	-	-	10	3	16	7	-	-	-
Koolmees	15	10	21	7	8	12	15	7	17	29	9	-	-
Boomkruiper	-	1	-	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-
Gaai	3	-	-	1	2	-	-	-	2	1	-	-	-
Ekster	12	18	4	-	8	17	6	5	10	3	3	-	-
Kauw	153	68	15	23	44	18	45	9	76	99	43	-	-
Zwarte Kraai	14	9	4	8	5	1	8	-	10	-	5	-	-
Spreeuw	3	6	-	1	-	5	6	-	-	-	7	-	-
Huisms	9	-	4	-	-	-	-	-	22	-	1	-	-
Vink	-	2	3	7	-	-	-	-	1	3	5	-	-
Groenling	-	2	-	-	-	-	8	-	-	3	-	-	-
Putter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 4d. Totaal aantal exemplaren per postcodegebied - 2011
(alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	Rijswijk				Leidschendam			Voorburg				
	Cromwijk/Leeuwendael	Te Werve	De Put e.o.	Steenvoorde-zuidwest	De Zijde	Raadhuiskwartier	De Rietvink	Voorburg-oost	Essesteijn/Damsigt	Voorburg-noord/t Loo	Voorburg-oud	Voorburg west
Fuut	1	-	3	1	-	-	2	1	-	-	-	-
Aalscholver	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-
Blauwe Reiger	2	1	6	4	1	-	1	11	-	1	-	-
Ooievaar	-	4	2	-	-	-	-	-	3	1	-	-
Knobbelzwaan	-	-	-	3	8	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	-	-	6	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Canadese Gans	-	15	39	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	5	22	12	3	5	2	7	5	10	11	-	1
Wilde Eend	11	48	71	27	20	2	16	9	12	15	2	2
Soepeend	-	-	6	-	-	-	-	7	2	-	-	5
Kuifeend	-	6	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fazant	-	-	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Waterhoen	-	-	3	4	-	-	3	3	2	4	1	1
Meerkoet	11	24	24	13	8	-	9	3	13	8	7	7
Scholekster	-	2	-	2	-	-	2	-	1	4	-	1
Kievit	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	2	-	-	-	28	-	-	3	2	36	-	-
Kleine Mantelmeeuw	13	-	24	11	4	-	2	2	11	31	1	-
Zilvermeeuw	30	75	6	2	13	-	2	6	4	25	26	7
Visdief	2	-	-	-	-	-	-	-	4	5	-	-
Stadsduif	8	35	3	-	3	-	2	5	1	48	-	-
Holenduif	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Houtduif	35	19	23	42	19	42	24	29	41	25	28	31
Turkse Tortel	4	7	-	5	-	7	6	8	3	2	2	1
Halsbandparkiet	48	36	12	11	5	10	5	32	7	13	22	16
Gierzwaluw	70	40	-	3	11	14	-	7	43	26	58	14
Groene Specht	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Grote Bonte Specht	1	1	2	2	-	1	-	1	-	1	2	-
Boerenzwaluw	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	4	-	-	10	19	6	8	2	4	9	5	-
Heggenmus	2	-	-	9	1	8	2	7	1	10	3	7
Roodborst	1	-	-	1	1	4	3	2	3	2	4	2
Nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Merel	19	23	33	22	16	26	20	20	52	21	29	34
Zanglijster	-	-	-	1	3	5	1	2	-	3	1	-
Kleine Karekiet	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Grasmus	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuinfluits	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Zwartkop	1	-	-	9	7	2	1	2	6	6	2	2
Tjiftjaf	2	-	-	7	9	4	4	2	2	10	7	5
Fitis	-	-	-	3	-	-	2	1	1	3	2	6
Staatmees	2	-	-	-	-	-	-	7	-	6	1	-
Pimpelmees	20	-	2	5	3	5	-	3	14	9	8	10
Koolmees	28	5	5	19	15	25	21	10	21	19	24	12
Boomkruiper	4	-	2	1	5	-	-	2	-	3	-	-
Gaai	4	-	-	3	1	-	-	6	-	2	-	4
Ekster	2	11	5	20	7	11	8	17	18	10	8	1
Kauw	34	304	24	10	45	49	27	47	33	66	34	16
Zwarte Kraai	7	13	-	11	7	5	8	9	10	8	5	4
Spreeuw	7	-	2	3	4	4	2	8	9	7	1	4
Huismus	2	-	-	5	-	1	25	7	1	2	-	-
Vink	-	-	5	3	4	5	4	5	3	3	1	8
Groenling	5	-	-	2	-	4	-	1	3	2	1	1
Putter	4	-	-	3	-	-	-	3	2	3	-	-

f. gebouwbroeders

Hier vallen vier soorten onder: Zwarte Roodstaart, Gierzwaluw, Spreeuw en Huismus. De Zwarte Roodstaart blijft verder buiten beschouwing; slechts een enkel exemplaar werd hier en daar opgemerkt. Bij de Spreeuw de kanttekening dat niet alle spreeuwen in of aan gebouwen behoeven te broeden, maar dat een aantal ook een nest in natuurlijke boomholten kan hebben. De stadsdelen Escamp, Haagse Hout en Ypenburg/Leidschenveen zijn opvallend arm aan gebouwbroeders, vermoedelijk wegens gebrek aan geschikte nestgelegenheden. Alleen in de Escamp-wijk Leyenburg-west met wat laagbouw treffen we ze aan. Hoge concentraties gebouwbroeders bevinden zich in de Schilderswijk-zuid, Laakkwartier oost, Duinoord en het Regentessekwartier. In de randgemeenten vallen eigenlijk alleen de oudere wijken Voorburg-oud en Cromwijk/Leeuwendael in

Rijswijk in positieve zin op.

De Gierzwaluw was op drie na de meest getelde soort met 1.144 exemplaren. Hij werd in 35 van de 45 postcodegebieden gezien. Ten opzichte van 2010 was er een lichte vooruitgang te bespeuren in vergelijkbare gebieden. Duinoord (143), Regentessekwartier (87), Vogelwijk (86) en Bomenbuurt (66), waren rijk aan gierzwaluwen. Ook de Rijswijkse wijk Cromwijk/Leeuwendael (70) en Voorburg-oud (58) zijn goede gierzwaluwlocaties. Opvallend is dat, op het Regentessekwartier en op twee stuks in Rijswijk na, in de top-wijken voor gierzwaluwen, geen huismussen werden vastgesteld. De Schilderswijk-zuid heeft het grote aantal gebouwbroeders vooral te danken aan een groot

aantal spreeuwen; alleen in Leidschenveen en Houtwijk komen verder aantallen spreeuwen van betekenis voor. In voor deze soort potentieel geschikte wijken als het Regentessekwartier, de Vogelwijk en Voorburg-oud komt hij nauwelijks voor. Toch zijn er in 2011 aanzienlijk meer spreeuwen gezien dan in 2010 en ook in meer postcodegebieden; in totaal was hij in ruim 84% van de getelde gebieden present. De Spreeuw wint het hierbij op alle fronten dan ook van de Huismus. Van de Huismus daalde namelijk ten opzichte van 2010 zowel het aantal exemplaren als het aantal postcodegebieden waarin hij werd gezien, weer relatief iets. Hij werd maar in 18 van de 45 postcodegebieden geturfd. Van de 220 getelde huismussen (slechts 1,4% van het totaal aantal getelde vogels!) zaten er 60 (ruim 27%) in het Regentessekwartier. Andere wat grotere groepjes werden aangetroffen in de Schilderswijk-zuid (27), Laakkwartier-oost (25), De Rietvink in Leidschendam (25), Belgisch Park (22) en de Stationsbuurt (12). Dit waren tevens de enige wijken waarin groepjes van meer dan 10 stuks werden gezien. In de meeste andere wijken waar de Huismus werd waargenomen, bleef het aantal slechts tot één of twee beperkt. De getelde postcodegebieden in de stadsdelen Loosduinen en Escamp (globaal Den Haag- zuid) waren op 2 stuks na in Kijkduin geheel huismusloos.

g. halsbandparkiet

De Halsbandparkiet is een typisch Haagse exoot (ca. 40% van de landelijke populatie broedt in de Haagse regio). Hij heeft een grote slaapplek in het Centrum van enkele duizenden exemplaren waar alle exemplaren uit de verre omgeving zich in de avond verzamelen. De 1.308 vogels die in het MUS-project geteld zijn vormen slechts een fractie daarvan. De grote groepen in de Stationsbuurt (331 stuks), Deijlroord in Wassenaar (200) en het Zeeheldenkwartier-oost (101) zijn groepen die op voorverzamelplaatsen bijeenkomen om dan en masse naar de hoofdslaapplek te vliegen. Hij is in 41 wijken gezien. Met name in de wijken in de periferie zijn nauwelijks of geen halsbandparkieten gezien. Ten opzichte van vergelijkbare wijken in 2010 is het aantal met ca. 25% toegenomen ten opzichte van 2010.

h. overige soorten

Deze groep omvat voornamelijk een aantal

Tabel 5a. Percentage soortgroepen Den Haag per wijk - 2011

	Totaal	Watervogels	Zangvogels	Kraaiachtigen	Meeuwen	Duiven	Gebouwbroeders 1)	Halsbandparkiet	Overige soorten	Totaal
DEN HAAG	10842	15	19	16	13	16	11	8	2	100
	%									
Centrum	2716	7	11	11	15	25	10	21	0	100
Centrum	342	1	2	15	18	60	2	1	0	100
Centrum-zuid	518	3	5	6	33	34	6	13	0	100
Stationsbuurt	687	0	8	4	9	19	11	48	0	100
Schilderswijk zuid	367	11	21	11	11	13	28	5	0	100
Zeeheldenkwartier oost	261	21	10	6	8	11	4	39	0	100
Zeeheldenkwartier west	188	5	10	19	11	33	15	8	0	100
Archipelbuurt	353	17	22	25	10	8	7	10	1	100
Escamp	1468	25	15	17	18	13	6	4	2	100
Bouwlust oost	436	30	19	16	15	11	2	5	3	100
Bouwlust west	203	35	9	24	10	14	7	0	1	100
Morgenstond west	274	27	6	13	26	24	1	2	1	100
Leyenburg west	268	9	11	16	26	10	17	10	1	100
Wateringse Veld	287	26	28	18	12	7	6	2	2	100
Haagse Hout	1434	17	21	30	10	11	6	5	1	100
Mariahoeve noord	426	20	14	43	5	4	3	8	3	100
Mariahoeve midden	306	14	25	31	11	14	2	3	1	100
Bezuidenhout oost	177	11	33	13	15	11	11	5	1	100
Marlot	131	37	21	24	2	5	6	1	3	100
Benoordenhout	239	5	20	25	13	22	8	6	1	100
Duttendel	155	20	21	23	12	10	13	0	1	100
Laak	340	14	12	13	16	18	21	6	1	100
Laakkwartier oost	340	14	12	13	16	18	21	6	1	100
Leidschenveen-Ypenburg	958	26	23	17	11	8	7	4	4	100
Leidschenveen	262	41	14	11	11	4	14	2	4	100
Leidschenveen Lanen	169	12	32	21	12	14	2	2	5	100
Ypenburg-noord	527	23	25	20	11	7	5	6	4	100
Loosduinen	1136	23	24	18	10	11	13	1	1	100
Houtwijk	548	31	18	14	10	13	11	2	0	100
Kijkduin	235	7	37	16	14	9	15	0	2	100
Bohemen	353	20	24	24	7	8	13	2	2	100
Scheveningen	1017	13	22	17	11	12	20	4	2	100
Duinoord	588	18	18	10	7	14	25	5	2	100
Statenkwartier	106	0	29	14	22	16	19	0	0	100
Belgisch Park	323	8	26	30	14	7	11	4	1	100
Segbroek	1773	6	29	13	12	16	17	4	2	100
Regentessekwartier	611	0	15	9	26	18	25	6	0	100
Bomenbuurt	584	7	34	15	5	20	11	4	4	100
Vogelwijk	578	11	39	15	4	10	15	3	3	100

1) Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus en Spreeuw

weidevogels, enkele roofvogels, Fazant, Visdief, enkele spechtsoorten en Koekoek. Qua aantal de belangrijkste soort hiervan is de Scholekster (91 stuks). De meeste hiervan betreffen vermoedelijk dakbroeders en hadden met even veel recht onder de groep 'gebouwbroeders' gerekend kunnen worden. De vogels in Leidschenveen en Ypenburg (samen 18 stuks) en mogelijk ook die in enkele andere wijken aan de rand van het buitengebied, zijn dit echter wellicht niet. De meeste zijn gezien in Bouwlust-oost (12), een wijk met veel platte daken en de Bomenbuurt (6). Ten opzichte van 2010 heeft de Scholekster de landelijke trend van afname gevolgd (18% minder dan in 2010). Op de tweede plaats qua aantal staat de Kievit met 74 exemplaren; deze heeft die alleen te danken aan een groep van 67 stuks op een telpunt in Kerkehout, een wijk in Wassenaar die aan een groot weidegebied grenst.

De 70 Grote Bonte Spechten zijn verspreid in 26 wijken gezien, waarbij het in de helft van de gevallen om slechts een exemplaar per wijk ging. Alleen in de Bomenbuurt en de Vogelwijk, twee groene wijken, werden er in elk 12 gezien.

Spreeuw

Tabel 5b. Percentage soortgroepen rand(deel)gemeenten per wijk - 2011

	Totaal	Watervogels	Zangvogels	Kraaiachtigen	Meeuwen	Duiven	Gebouwbroeders 1)	Halsbandparkiet	Overige soorten	Totaal
	%									
WASSENAAR	715	9	21	22	2	6	2	29	10	100
Deyleroord	474	8	19	22	3	5	0	42	1	100
Kerkehout	241	10	24	21	0	8	6	2	29	100
LEIDSCHENDAM	743	12	33	23	7	14	8	3	1	100
De Zijde	278	16	31	22	16	8	5	2	0	100
Raadhuiskwartier	247	2	38	26	0	20	8	4	2	100
De Rietvink	218	17	30	20	2	15	12	2	1	100
VOORBURG	1602	10	29	19	10	14	12	6	1	100
Voorburg oost	298	13	23	27	4	15	7	11	0	100
Essesteijn/Damsigt	348	13	32	18	5	13	15	2	2	100
Voorburg-noord/'t Loo	464	9	24	19	20	16	8	3	2	100
Voorburg oud	288	4	31	16	9	11	20	8	1	100
Voorburg west	204	9	43	12	3	16	9	8	0	100
RIJSWIJK ZH	1707	22	16	26	10	11	8	6	1	100
Cromwijk/Leeuwendaal	393	8	23	12	12	12	20	12	1	100
Te Werve	691	17	4	47	11	9	6	5	0	100
De Put e.o.	323	54	14	9	9	8	1	4	2	100
Steenvoorde zuidwest	300	19	33	15	4	16	6	4	3	100

1) Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus en Spreeuw

Tabel 5c. Percentage soortgroepen totaal - 2011

	Totaal	Watervogels	Zangvogels	Kraaiachtigen	Meeuwen	Duiven	Gebouwbroeders D31	Halsbandparkiet	Overige soorten	Totaal
	%									
DEN HAAG										
2010	8189	15	23	18	11	15	11	5	2	100
2011	10842	15	19	16	13	16	11	8	2	100
Centrum										
2010	1385	8	19	16	15	23	11	8	1	100
2011	2716	7	11	11	15	25	10	21	0	100
Escamp										
2010	912	30	19	13	10	19	2	5	3	100
2011	1468	25	15	17	18	13	6	4	2	100
Haagse Hout										
2010	1028	15	23	28	10	13	6	3	1	100
2011	1434	17	21	30	10	11	6	5	1	100
Laak										
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	340	14	12	13	16	18	21	6	1	100
Leidschenveen/Ypenburg										
2010	884	30	23	18	13	4	5	2	5	100
2011	958	26	23	17	11	8	7	4	4	100
Loosduinen										
2010	1061	17	24	17	12	10	14	5	2	100
2011	1136	23	24	18	10	11	13	1	1	100
Scheveningen										
2010	553	19	21	18	7	10	14	9	2	100
2011	1017	13	22	17	11	12	20	4	2	100
Segbroek										
2010	2366	7	27	16	9	18	15	5	2	100
2011	1773	6	29	13	12	16	17	4	2	100
WASSENAAR										
2010	1065	7	14	38	4	5	4	26	1	100
2011	715	9	21	22	2	6	2	29	10	100
LEIDSCHENDAM										
2010	769	16	34	15	5	13	13	3	1	100
2011	743	12	33	23	7	14	8	3	1	100
VOORBURG										
2010	1347	12	29	18	8	14	12	6	2	100
2011	1602	10	29	19	10	14	12	6	1	100
RIJSWIJK ZH										
2010	788	10	24	20	8	14	13	9	2	100
2011	1707	22	16	26	10	11	8	6	1	100
TOTAAL										
2010	12158	14	24	19	10	14	11	7	2	100
2011	15609	15	21	18	11	14	11	8	2	100

1) Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus en Spreeuw

Tabel 6. Indexen van soortgroepen en soorten - 2011
(in vergelijkbare postcodegebieden)

	2010	2011
Totaal aantal exemplaren	100	105
Aantal exemplaren per groep		
watervogels	100	103
zangvogels	100	99
kraaiachtigen	100	101
meeuwen	100	118
duiven	100	103
gebouwbroeders 1)	100	109
halsbandparkiet	100	126
overige vogelsoorten	100	94
Aantal exemplaren per soort 2)		
Blauwe Reiger	100	96
Knobbelzwaan	100	106
Canadese Gans	100	145
Nijlgans	100	114
Wilde Eend	100	95
Waterhoen	100	97
Meerkoet	100	91
Scholekster	100	82
Kokmeeuw	100	111
Kleine Mantelmeeuw	100	155
Zilvermeeuw	100	99
Stadsduif	100	130
Houtduif	100	88
Turkse Tortel	100	134
Halsbandparkiet	100	126
Gierzwaluw	100	105
Grote Bonte Specht	100	114
Winterkoning	100	99
Heggenmus	100	91
Roodborst	100	94
Merel	100	96
Zanglijster	100	85
Zwartkop	100	121
Tjiftjaf	100	99
Pimpelmees	100	113
Koolmees	100	93
Boomkruiper	100	108
Gaai	100	119
Ekster	100	102
Kauw	100	103
Zwarte Kraai	100	91
Spreeuw	100	149
Huisemus	100	96
Vink	100	140
Groenling	100	131

1) Gierzwaluw, Zwarte Roodstaart, Huismus en Spreeuw

2) Alleen soorten met in 2011 50 of meer exemplaren